

Töötajate finantsosalus Euroopa Liidus

infoleht

„Finantsosaluskavad /.../ aitavad kaasa ka sotsiaalpoliitiliste eesmärkide saavutamisele, laiendades heaolu loomises osalejate arvu ja suurendades sotsiaalset ühtekuuluvust.”

*Euroopa Komisjoni teatis „Töötajate finantsosaluse edendamise raamistikust”,
COM (2002) 364 lõplik*

UURINGU kontekst

Finantsosalus on süsteem, mille kaudu määratakse töötajate rühmadele sõltuvalt ettevõtte edukusest lisaks põhipalgale ka lisatasu. Alates 1990. aastate algusest on erinevate Euroopa algatuste kaudu edendatud töötajate osalust kasumi jagamisel, aktsiaosalust ja aktsiaoptsioone. Erinevalt 1996. aastal komisjoni avaldatud „Pepper II aruandest”, mis viitas kõnealuste skeemide väga vähesele rakendamisele, tegeldakse enamikus riikides praegu aktiivselt töötaja finantsosaluse suurendamisega ettevõttes. Mõned liikmesriigid soodustavad finantsosalust maksusoodustuste ja muude õiguslike regulatsioonide kaudu. Finantsosaluse laiemaks rakendamiseks avaldas komisjon 2002. aastal teatise „Töötajate finantsosaluse edendamise raamistikust”. Seejärel rõhutasid Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee ning Euroopa Parlament oma arvamustes teabe kogumise vajadust finantsosaluse, eeskätt väike- ja keskmise suurusega ettevõtete kohta.

Uuringu põhjused

Aastatel 1999–2004 uuris fond töötajate finantsosaluse laadi ja ulatust ELis. Uuriti riikide poliitikat ja põhiinstitutsioonide suhtumist finantsosaluskavade arendamisse ja rakendamisse. Uuring näitas, et valitsused ja peamised sotsiaalpartnerite organisatsioonid mängivad – ehkki erineval määral – finantsosaluse riikliku süsteemi kujundamisel olulist rolli ja saavad seega mõjutada finantsosaluse rakendamise ulatust, praktikat ja tingimusi ettevõtte tasandil. Ühtlasi juhtis uuring tähelepanu vajadusele arendada finantsosaluse liike, mis muudaksid selle väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes kergemini rakendatavaks.

UURINGU tulemused

Peamised arengutendentsid

- 1990. aastatel hakkas finantsosalus Euroopa suurtes ettevõtetes üha enam levima.
- Kuigi kasumi jagamine ühel või teisel kujul on enamikus riikides levinud, rakendatakse eri riikides erinevat tüüpi finantsosaluskavasid.
- Kõigile töötajatele laienevad aktsiaosaluskavad (sh kõigile töötajatele laienevad aktsiaoptsioonid) on suhteliselt laialt levinud riikides, kus kasutatakse aktsiate omandamiseks säästutoodete müügikava.
- Finantsosaluskavade rakendamisele on võimalik ärgitada õigusaktide ja maksusoodustuste kaudu.
- Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks on kõnealuste kavade rakendamine suurte kulude ja mahuka administratiivtöö tõttu eriti keeruline.
- Töötajate aktsiaosalusega ettevõtetes toimib tööandja ja töötajate vaheline suhtlus tavaliselt paremini.

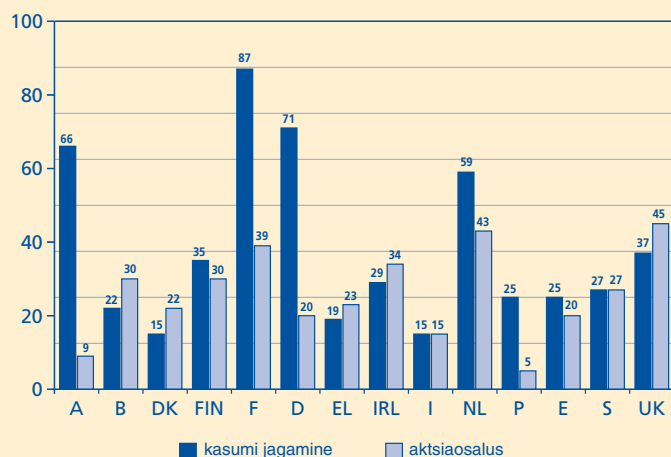
Suhtumine töötajate finantsosalusse

Valitsus

- Valitsused peavad oma peamiseks ülesandeks seaduste väljatöötamist, kusjuures finantsosaluskavade edendamine on ettevõtete ja sotsiaalpartnerite ülesanne.
- Valitsuste jaoks on finantsosaluse peamiseks puuduseks riski ülekandumine töötajatele ja piiratud võimalused kavade rakendamiseks väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes.

- Mõnes riigis nõuab valitsus finantsosaluskavadele töötajate esindajate heakskiitu.
- Teistes riikides on valitsus kehtestanud nõude, et finantsosaluskavade rakendamise peavad heaks kiitma sotsiaalpartnerid.

Finantsosaluskavasid rakendavad ettevõtted EL-15 liikmesriikides

Allikas: Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond, „Aktsiaosalus ja kasumi jagamine ELis”, 2001.

Tööandjate organisatsioonid

- Tööandjate organisatsioonid eelistavad üldjuhul laiapõhjalisi kavasisid, st kõikidele töötajatele laienevaid finantsosaluskavasid.
- Nad mõistavad kasumi jagamise ja aktsiaosaluskavade rolli töötajate lojaalsuse ja pühendumuse tõstmisel ning personali värbamisel ja hoidmisel.
- Nad ei poolda enamasti töötajate esindajate läbirääkimisõigusi finantsosaluskavade ülesehitamisel, sisseviimisel ja juhtimisel.
- Nad reageerivad tavaliselt positiivselt valitsuse konkreetsetele ettepanekutele finantsosaluse laiendamiseks.

Väljaannete talitus

Publications.eu.int

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Iirimaa
Telefon: (+353 1) 204 21 00; e-post: postmaster@eurofound.eu.int;
veebisait: www.eurofound.eu.int

Ametiühingud

- Ametiühingud pooldavad tavaliselt finantsosaluse rakendamist, eeldusel et rakenduvad teatud tagatised, näiteks osaluse võrdsus, palga säilimine lisatasu korral ja töötajate kaitsmine põhjendamatu riskide eest.
- Mõned ametiühingud eelistavad kasumi jagamist aktsiaosaluskavale, sest selle puhul on palga lisatasuga asendamise risk väiksem ja see võib ühtlasi suurendada majandusdemokraatiat.
- Mõnes riigis ei poolda ametiühingud finantsosalust, sest ollakse mures kehtivate kollektiivsete, sh palgaläbirääkimiste tulemuste pärast.
- Ametiühingute aktiivsust finantsosaluse küsimuses mõjutab tugevalt valitsuse aktiivsus selles valdkonnas.

EDASISED plaanid

On tõendeid, et finantsosalus võib tuua töötajatele, ettevõtetele ja riigi majandusele märgatavat tulu. Vaatamata sellisele potentsiaalile on kõnealused kavad enamikus liikmesriikides vähe levinud ja nende rakendamine on liikmesriigiti väga erinev. Fondi poolt aastal 2003 algatatud uuringu eesmärgiks oli töötada välja näitajad finantsosaluspoliitika ja –praktika võrdlemiseks üle kogu ELi. 2004. aastal Sloveenias läbi viidud finantsosalust käsitlev uuring näitas, kuidas kõnealuseid näitajaid praktikas rakendada. Võib eeldada, et nende näitajate alusel saab lähiaastatel Euroopa Komisjoni juhtimisel läbi viia kogu ELi hõlmava finantsosalust käsitleva võrdlusuuringu.

Lisateave:

<http://www.eurofound.eu.int/areas/participationnetwork/finpart.htm>
Marina Patriarka: mpa@eurofound.eu.int

Fondi selleteemalised aruanded:

Töötajate finantsosaluse viimased arengutendentsid Euroopa Liidus
Tellimisel on võimalik hankida saksa-, inglisi- või prantsuskeelne variant.

Töövõtjate aktsiaosalus ja kasumi jagamine Euroopa Liidus
<http://www.eurofound.eu.int/publications/files/EF0156EN.pdf>

Finantsosalus: valitsuste ja sotsiaalpartnerite roll
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0440.htm>

Finantsosalus väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes: takistused ja võimalikud lahendused
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef04100.htm>

Finantsosalus ELis: võrdlusuuringus kasutatavad indikaatorid
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0480.htm>

Finantsosalus ELis: Sloveenia kohta teostatud võrdlusuuring
<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef05132.htm>